

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 20. vsakega mesca.

Velja celoletno 2 gld. — polletno 1 gld.

List 6.

V Celovcu 20. junija 1877.

Leto IX.

Siroti.

(Povest; po virih spisal Jos. Cimperman.)

(Konec.)

Tiha noč zavije vas v svoj temni ovoj in spali so že ljudje, ko se dvigne Manica na novo okrepčana iz postelje, priporoči se Bogu, obleče se prazniški in tiho odide skoz zadnja vrata svoje hišice na cesto črez most, od katerega derži pot v Ljubljano. Videti je hotela sama grob svojega sladkega upanja in prepričati se, je-li raznošček govoril resnico ali ne. Dva dni hodi brez prestanka. Komaj si časi privoščiči, da se malo odpočije v kaki pricestni gostilnici ter se ondi nekoliko okoristi in zvečera prenoči. Tretji dan dospé v kraj, kamor se je bila odpotila. Protí poludne pride v Postojno, se vstavi v gostilni in vsede bolj oddaljena od drugih gostov k mizi na konci sobe, odkoder je mogla videti na cesto, kjer jej je moral priti na pogled pričakovani, naj gre že od doma ali se vrača nazaj.

Ni še dolgo sedela vsa zatopljena v svoje misli, ko ugleda na cesti od daleč dvigati se silen prah in ob enem se prikaže iz oblaka elegantna kočija, katero peljeta dva razgetajoča krepka konja. Gospod in čez obraz z zavojem pokrita dama v okusni svileni obleki sedita položno v kočiji. Navidezno se pomenkovata o nekej važni stvari.

Kmetje, ki sedé okrog miz pri vinu, se začnó pogovarjati, da je to njihov novi tergovec in njegova gospá, da sta prišla nedavno v ta kraj in da jim dáde gospod zaslužiti nekateri goldinar.

Zdajci priderči kočija mimo okna. Manici se stemní svet pred očmi — trepeče po vsem životi — ugleda ga in izpozna! „On je, on je!“ bolestno vsklikne in omahne nezavedna s klopi na tla. —

Maničin padeč vidno gane navzoče pivce. Skočijo kvišku in prihité omedleli ubožiči na pomoč ter ne mirujejo prej, dokler se zopet popolnem ne zaveda.

Gospod in gospá sta iz kočije videla padeč Maničin in grupo zbrano okrog nje. Davorin je obledel, kajti izpoznal je svojo žertev. Berž ukaže kočjažu, naj ustavi konje, svoji gospi pak reče, da uboge prosijačiče ni treba

gledati! Potlej pomaga Davorin svoji gospi raz voza ter jo pelje v notranji prostor gostilne.

Kmalu priderdra voziček na dvorišče in hlapec pravi, da mu je ukazano ubogo, njegovemu gospodu znano žensko deti na voz ter jo skoz Ljubljano peljati v Medvode. Za zdaj in za po poti je vse potrebno oskerbljeno.

Kmetje to slišavši ne mogo dovolj prehvaliti plemenitosti in usmiljenosti gospoda tergovca. Rekli so sami med seboj, da temu možu ne more nikdar slabo iti, ker je ubogim tako dober. Dà, dà, kaj tacega pa se nahaja le pri ljudéh, ki nemajo namestu serca kamena v persih.

Pomagajo potlej ubogi Manici na voz.

Ona se ne brani; kajti ni vedela kaj se godi ž njo!

V hiši pri enem stranskih oken stoji nezvestnik in gleda za Manico, ki se že pelje. Težek kamen se mu je odvalil od serca in zopet lagleje sope, kolikor bolj mu izginja voziček z Manico izpred oči. Naenkrat je zopet vesel, dà, celo šaljiv. Méni namreč, da se je rešil za vselej njenega zalezovanja. Njegova gospá, ki o vsem tem ni vedela ničesa, se je čudila, kaj je vzrok njegovi tako hitri izpremembi. Vpraša ga, kaj ga je tako zeló razveselilo, on pak jej odgovarja s smehljajočim obrazom in jo s svojimi umetelnimi ležmi popolnem umiri. Potlej ukaže napreči, da se peljeta na bližnje posestvo ter konec dneva ondi preživita.

Tako si zločinci navadno skušajo vpokojiti grehe jim očitajočo vest. Menijo, da v šumu in hrumu veselíc bodo obmolknila huda očitanja v persih, a njih trud je zastonj in notranji nemir je zaslužena kazen greha.

V tem časi, ko se Davorin še veseli s svojo gospó in ukrepa o novih spekulacijah, se pripelje Manica zopet domu.

Hujše bolna in slabša, nego je šla od doma, se je vernila. V svojo sobo prišedši se vsede na klop in pokrije obraz z obema rokama. Varuh stoji poleg nje, sklepa roke in gleda otožen kvišku, pričakujoč, kaj bode povedala njegova varovanka.

Dolgo molčita oba in ne čuje se družega, nego enakomerno tikanje stare ure. Počasi se zopet predrami Manica iz svoje zamišljenosti. Solze se jej vderó po velih licih in s tresočim glasom pravi: „Oj, vse je izgubljeno, vse, vse! Videla sem ga z lastnimi očmi na strani svoje soproge in sramoval se me je ter se v najurnejšem diru odpeljal v svoje stanovanje. Oj, moje lepe nadeje so uničene za vselej! Izgubljen je za-me, večno izgubljen!“ Tako toguje in plaka nesrečnica.

Stranska vrata se odpró in mladi mlinar Jože stopi v sobo.

„Videla ga je in tudi soprogo, a ni je hotel poznati, temuč kar odpeljal se je pred njo,“ začne pripovedovati varuh in prime Jožeta za roko ter mu bistro gleda v oči. „Povedí, Manica,“ pravi obernivši se k dekletu, „povedi sama to žalostno zgodbo, ti ljubo dete!“

In Manica pové od začetka do konca, kar je videla in skusila, ter si često otira solze.

„Pomlad mojega življenja bode kmalo minula in za-njo me čaka otožna prihodnost. O moj Bog, kako lepo se je bilo pričelo meni življenje in kakošno je zdaj! Resnica je, pred smertjo se ne smé nikdo imenovati srečnega,“ vzdihuje bolestno nesrečno dekle.

„Nikar ne plakaj,“ teši jo mlinar Jože ter jo prijazno prime za roko, „ako ti je življenje tudi enkrat pokazalo svojo senčno stran, vsega te ni oropalo. Še mnogo hrani ono v svojem naročji. Ne obupaj in nadejaj se vsega dobrega od zgoraj.“

„Zaničevana — zasramovana — za svojo imovino sem osleparjena! Oh!“

„Ne govori tako! Niti zaničevana niti zasramovana nisi ti! Ljubljena in spoštovana si in bodeš od vsacega, ako ti“ — reče Jože.

„Ako jaz, kaj?“ — odverne Manica in ga izvedavo pogleduje.

Varuh dobro umeje, kaj hoté povedati Jožetove besede, torej kar naravnost izpregovori: „I no, Jože, katerega sereu si ti že davno se prikupila, on je imovit, delaven, tebi udan in pripravljen, s svojo zvesto ljubeznijo zacetiti rano tvojega serca — ga bodeš-li brez upanja pustila?“ —

„Jože mi je bil izmed vseh vaških fantov od nekdanj že najljubši, a poterpi, dragi Jože, da minó bolesti mojega serca! Tudi mi je še skerbeti, da rešim ostanek svoje imovine, v kojem obziru mi bode izvestno pomagal moj ljubeznjivi, skerbni varuh. Ko bodejo stvari v redu, potem se pomeniva natančniše, kajti, dobri Jože, jaz sem še tako dolžnica tvoja!“

„Ne misli na takošne malenkosti,“ pravi Jože ter jej podá roko, katero Manica strastno stisne in zatem odide iz sobe.

Druzega dne odpotuje varuh v Terst, kjer je imel mladi tergovec po sedaj svoje bivališče. Ondi gre k sodnji in toži Davorina na povernitev velike svote, koje je on izvabil Manici z obljubo, vzeti jo v zakon, in tudi obresti mora dati ter plačati stroške pravdine. Dobro priporoči svojemu odvetniku, naj berzo obravná pravdo.

Eno leto preteče, dà, še več, ali ob sodbi ni čuti nikacega glasú, česar pak so bila, po mislih Maničinih in varuhovih, kriva le vedna odlašanja pri gosposki. Necega dne pa stopi k varuhu vaški berič in mu izroči veliko, s cesarskim pečatom zapečateno pismo. V pismu je bila sodba zadnje instance, narejena prav po volji tožnikov. Posled nekaterih dni pošlje odvetnik iz Tersta svoto novcev, ki jo je po postave ukazu moral plačati Davorin.

Manica molčé posluša vse tó in varuh stoji kakor okamenen ter povzdiga oči kvišku. Izvestno si je mislil, da je gori še viši sodnik, kateri dobro plačuje in hudo kaznuje.

O Davorinu se od tistega časa ni čulo več. Govorilo se je, da je zbog svoje, pri pravdi razžaljene častilakomnosti podal se z ženo in njenim očetom v Ameriko ali Švico; natanko pa ni vedel nikdo kamo.

Mlinar Jože in sosedje so bili veseli srečnega izida pravde ter so voščili obema srečo in blagoslov nebeški. In ker je tudi Manica privolila, storil se je sklep, da bode v štirih tednih poroka.

Ko se to po vasi izvé, vzkliknejo vsi iz globine serca: „Nebo sicer poskuša krepost, a ne pogubi je nikdar!“

Svatovanje se je po tačasni šegi gorenski praznovalo prav sijajno in še v letu 18 — so živeli v obilnem številu otroci Maničini v Medvodah, kjer se je tudi pisalcu te povesti prijazno razložila zgodba njihove babice. —

Zgodovinske in potopisne čertice.

(Spisuje L. Ferčnik.)

(Dalje.)

Buchs je prva postaja na Švicarski zemlji. Ker sem imel časa dosti, morali smo namreč pričakovati vlak iz Apencela, sem šel v reštavracijo poskušat Švicarskega vina, kruha in klobas od republikanskih ali svobodnih prešičev. Rad spričujem, da za „komfort“ in prigrizek vedó Švicarji skerbeti in računi niso tako pretirani, kakor so me nekteri strašili. Okoli Ciriha in drugih mnogo pohodenih mest bodo gotovo znali bolj na debelo računiti!

Hitro se verstijo postaje: Sevelen, Trubah, Sargans; tu je treba zopet presteti v drugi vlak, ker pri Sargans-u se odcepi čerta, vodeča v no-tranjo Švico — v Glarus, Ciriha. Tu se je jelo mračiti; do Kur-a so še postaje Ragac, Mayenfeld, Landkvart, Cicers, Kur.

Ker okolice nisem videl, sem tem zvesteje opazoval znotranje okoliščine; vagone, ljudi in njih obnašo, kondukerje itd. Vagoni so daljši kakor avstrijski, v sredi po čez pregrajeni, z vhodom spredaj in zadi, s prehodom po dolgosti in na vsaki strani prehoda klopice za dva človeka. Kondukerji nimajo tistih sitnosti, kakor pri nas, da morajo toliko vrtati na vsaki postaji odpirati in zapirati; ni jim treba v hudem mrazu ali silni vročini zunaj vagonov po ozki deski od deržaja do deržaja se plaziti, kedar hodijo listke škerpat ali pregledovat. Listki se poberejo pred zadnjo postajo; nadležno pa je, da mora potnik skorej po vsaki postaji kondukerju svoj listek pokazati.

Komaj se je vlak začel od postaje naprej pomikati, stopil je že konduker v vagon in je v Švicarski nemščini zakričal, naj pokažejo listke, ki so prisedli. Dvakrat sem se le težko zderžal smeha, ko je prikričal: „Olles vorzaiga.“ Ker sem zvedel ta običaj, sem drugi dan listek ves pot v rokah deržal.

Sploh se ljudje mirno in resno obnašajo; ker so vagoni dolgi in imajo klopice zadosti, se lahko vsede in presede vsak, kamor se njemu poljubi.

Ob sedmih zvečer dospemo v Kur. Mlad kupčijski potnik mi je nasvetoval gostilnico k „zlata zvezdi“; pred kolodvorom je stal gostilničen omnibus in precej se mu zaupam. Ta potnik je bil ravno tisti, ki me je prašal, v kakšni zadevi da potujem in ko je zvedel, kdo sem, me je hotel oserčevati, naj se ne bojim potovati po Švici, ker se ondi vsaka vera spoštuje. Opomnem ga na dogodbe v kantonu Baselskem, v Genfu, kako ondi liberalci in mavtarji katoliško vero in cerkev zatirajo. Tu pride nekoliko v zadrego in se izvije s

tem, da reče: „vsaj notranjega prepričanja nobenemu ne branijo in katoliške duhovne le preganjajo, ker postavam niso pokorni.“ Jaz mu blizo tako-le odgovorim: „Notranjega prepričanja mi še turek ne more braniti, potem vaši mogočnjaki niso boljši od Turkov. Postav pa, ki so zoper vero in vest, duhovni ne morejo spolnovati, — mavtarji pa delajo postave, kakoršne potrebujejo. To preganjanje vere in duhovnov je sramotno za Švico.“ V obednici „zlate zvezde“ se zopet najdeva, pogovora pa nisva več pričela.

Videl sem, da je „zlata zvezda“ hôtel za kupce, kupčijske potnike in agente. Nabralo se jih je ondi velika miza; se ve da sem bil med njimi „peregrinus in Izrael.“ Po noči sem slišal rogovileže prepevati; a to petje ni delalo časti Švicarskim gerlom; prej ko ne, so se ga morebiti preveč nalili ali naserkali, kdo vé.

V Kuru in Bludenz-u.

15. okt. Kur, glavno mesto Grizonskega kantona, ki je eden največih, pa tudi najbolj goratih, leži med gorami ne daleč od Rena, ki tukaj z mladensko prešernostjo priteče izmed visokih gor in včasih hudo razsaja. Da je Ren v Grizonskem kantonu poreden razsajalec, je pokazal posebno meseca septembra in perve dni oktobra l. 1868. Po dolgem deževji in silnih plohah tako naraste, da je poplavlil vso ravnino od Kura do Bodenskega jezera; kolo dvora v Sargansu in Rogacu sta bila v vodi, železnični nasipi v mnogih krajih podprani, jezovi raztergani, ljudi in živine se je mnogo vtopilo. Škoda je znašala več milijonov frankov in dasiravno je večidel že popravljena, se vendar še vidijo sledi strašne povodnje na bregovih in pritokih.

Mesto je na iztoku postranske doline in v breg zidano; najvišej stoji stolna cerkev in kapitel s škofovo residenco. Oblast kurskega škofa je do tega stoletja segala celo na Tirolsko, zdaj je obmejena na Švico.

Za rano se napravim na pot k stolni cerkvi. Vedel sem, da je nad mestom, vendar nisem je precej našel. Najpred pridem do precej velike cerkve, grem okoli in okoli, a nobenih vrat ne najdem odpertih. Že me nahaja skušnjava prederzne sodbe, da se tukajšni stolni vikarji dolgo ne morejo iz pernic izmotati, ko se spominjam, da sem v kalvinskem mesticu in da bo prej ko ne ta cerkev njihovo molišče. Ta čas pride po stermih ulicah priletel gospod in vedeč moje početje se nasmehne in reče: „Gospod! vi iščete gotovo stolno cerkev; ona je še višej, — le idite z menoj. Ta cerkev je med tednom vedno zaperta, ker je protestanška.“ Gospod je bil katoličan.

Po maši mi cerkvenik kaže v sakristiji lepe, dragocene starine ondotnega zaklada: rokopise in monograme cesarjev Otona 937, Konrada 912, Arnulfa 888, Karola Tolstega 887, Karola Velikega s pismom Alkuina, Ludovika Pobožnega 831, Lotarja I. posodo iz 11. stoletja, križe, relikviar iz 13. stoletja,opersno podobo sv. Lucije 963. Škof Asimo, ki je zidal kripto, bil je nazoč na cerkvenem zboru kalcedonskem; ostanke sv. Fidelija Sigmarinskega, ktere ga so krivoverci ubili; sv. Placida, vstanovitelja samostana Dissentiškega, 630; kelh s slikarjijo; Kristus in Peter na jezeru Genezareškem, na kamnu

Lazuli, na kateri je to posebno imenitno, da voda in zrak nista slikana, nego ta barva je že v kamnu.

Dalej mi še kaže mašno obleko iz 14. stol.; bridko martro iz 11. stol.; škofovsko palico iz slonove kosti tudi iz 11. stol.; težko dragoceno kasulo iz l. 1590.; skrinjo iz 8. stol.; kos rimskega mozaika v Kuru izkopan; več glav narisanih po slovečih umetnikih.

Veliki oltar je gotiški iz l. 1491, mojstersko delo gledé rezljanja.

Nahajajo se še v cerkvi: slika na presno od H. Holbein-a, Herodija od Luk. Kranah-a in še drugih imenitnost.

Težko, težko sem se ločil od cerkve; cerkev je tudi najimenitnejše kar mesto podaja. Visoke, sterme planine ponosno gledajo v dolino in na mesto, na južni teče skoz mesto v stermin strugi močen potok, ki se pa kmalo Renu pridruži. Dalej v Švico pogledati, me ni veselilo; obnemem se toraj nazaj na Predarlško. Vožnja je bila ugodnejša, ker sem se vozil po dne in kar včeraj nisem mogel ogledati, sem danes tem zvesteje ogledoval. Videl sem, kako krotijo prešernega Rena z močnimi jezi, iz gerdih stermin in grap pa donjšajo gorski potoci velike prode in naplave, da se morajo prebivalci braniti in varovati na vse strani.

Pri vasi Iglis je širok pašnik na katerem se pase začernela živina, 3 mladi lovci iz Kura, z usnatimi komašni so izstopili v Zizersu poskušat lovsko srečo.

Pri postaji Landkvart se vidi daleč noter v postransko dolino, Mayenfeld, v lepi ravnini z najboljšim žitnim in vijskim pridelkom v okolici. Na levem bregu ob rečici „Tamini je postaja Ragac, in zadej v dolini toplice v Pfeffers-u, najdene l. 1038 po nekem lovcu bližnjega benediktinskega samostana in pogosto obiskovane od bolnikov za bolezni v želodcu.

Dalej na severni strani nazobčano, golo, sterme skalovje, za njim pa zelene planine: Retikon, Bradner, Siesaplana. V Sargans-u moramo presesti, v Buchs-u zopet.

Okoli pol enajstih dospemo na kolodvor v Feldkirh-u. Zopet sem na Predarlški železnici, ktera se v Bludenz-u izteče in le 33 odstotkov vzdrževalnih stroškov nosi. Koliko bo še stala državi, preden bo dogotovljena in do Inomosta izpeljana? Deržavni zbor je za l. 1876 dovolil v ta namen, če se ne motim, 3 milijone.

Obžaloval sem, da nisem mogel v Feldkirch priti. Dvakrat sem stal tik ozidja, a od znotraj mesta nisem videl. V $\frac{3}{4}$ uri smo bili v Bludenz-u; železnica se vije tik reke „Il“ po Walgavu v ozki dolini.

Bludenz, mestice z okoli 2500 prebivalcev, ima solčno lego poleg nizkega hriba in sega do reke „Il“. Tudi tukaj je cerkev višej od mesta in zraven cerkve duhovnija. O poldne začne deževati; ta čas grem ogledat cerkev, ki ima 5 oltarjev. Slika velikega oltarja: Božje dete blagoslavlja sv. Andreja in Štefana, je nova. Oltarji so iz l. 1720 in 1721. ponovljeni l. 1858.

Vkljub dežju grem popoldne še v vas Bürs, dobre pol ure od Bludenz-a pred divjim kotlom, iz katerega prirjove planinski potok od planine Brandske

in Lünerskega jezera. Od Bludenza do Bürsa hodiš v senci košatega drevoreda, divjih kostanjev in jagnjedov, memo velike tovarne s šesterimi nadstropji. Tù brenčijo in šumijo kolesa in kolesca, da bi oglušil. Poleg reke je napeljan vodotok, nekoliko čevljev višej od struge in ceste. Kako so pa spravili vodotok čez cesto, da je ni bilo treba vzdigniti? Napravili so mu veliko obokano cev, ki na eni strani vodo požre, jo stlači pod most in na drugi strani zopet izbruha v vodotok enake visočine.

V vasi sta mož in žena gladila in likala črn kamen, ki se rabi za grobne spominke; delo je mudno in dolgočasno. Kovač je koval senoreznice, t. j. nože v podobi polomesca z ročnikom, s kterimi režejo seno, stlačeno v kopicah. Ker je dež le še lil, stopim v vaško gostilnico. V prvem nadstropju je nizka čedna izba, vse stene znotraj z lesom opužene, okna široke, v kotu velika britka martra; vse se mi dopada. Pri eni mizi sedijo 3 vaščani in en meščan, pri drugi sam samcat star doslužen strojar, ki je redkev z nožičem stergal, solil in s kruhom vžival, z žganjem pa zalival. Revček je šel zjutraj na pot in je zašel. — „Preveč na levo sem šel,“ tako je tožil oštirici; in sem prišel v pravo puščavo, „h . . . žeja!“ zamermra, ko glažek nagne in ne priteče več kapljice.

Poznej pride še mesar; vaščani in meščan so bili že odšli. Ker mesarji okolice svoje najbolj poznajo, spustim se ž njim v pogovor in ga vprašam, kako daleč je do planine Šesaplana in do Lünerskega jezera? On reče: „Planin sem že dosti obhodil, a lepših ni, kakor ste planini pod Šesaplano.“ Ena spada pod soseseko Nenzinško, in Nenzinčanje jo zovejo svoja nebesa; v 90 stajah ima čez leto prebitek nad 1000 goved in tej planini je pravo ime: „Gamperton“ iz lat. korenike „camp. rotund“. V planino ob Lünerskem jezeru pa se gre od vasi „Bürs“ po dolgi soteski „Brandski“ in obe planini se tičete pod 9000' visoko Šesaplano, skalovitim verhom, ki se nad 4000' navpično vzdiga nad planinama. Vedel je, da hodijo časih derzni planinčarji čez sedlo memo Šesaplano v Švicarsko vas: „Seewies“, on pa teh planinskih stez ni nikdar hodil, kajti mesar na njih nima posla.

Pri tem se oglasi oštirica, sedeča zraven omare in omeni neke stezice, ktero imenuje „Spousagang“. Zakaj „Spousagang?“ jo vprašam. Pred 300 leti se je Švicarski fant iz Seewies-a zagledal v mlado Brandnerco. A predenj stopita pred oltar, odpadejo Seewieščanje od katoliške vere. Brandnerji pa ostanejo katoličani in niso hoteli privoliti, da bi se katoliška Brandnerca možila z odpadlim Seewieščanom in zastavijo s stražami vse prehode na Švicarsko stran. Mladeneč je pa vedel še za stezico, ktera je bila prosta, ker je bila zelo sterma in nevarna in po tej stezici pride po svojo nevesto „spouso“ in jo odpelje v Seewies, zatorej „Spousagang“ nevestin hod.

Od Bürs-a do Brand-a je 4 ure, pove oštirica, od Branda do Lünerskega jezera pa še 2 uri.

Mesar zasučje govor na svoj posel in toži, da tako težko dobiva klavne govedine. Kako to, mu nasprotujem — ker imate toliko planin in tako lepo živino in zdaj tožite zaradi pitane živine? On mi pa to zadevo tako-le raz-

jasni: „Tukaj se redi le molzna živina za sirarstvo in nihče noče rediti volov. Zato se pa tukaj koljejo le krave in ovce; meso kravje in ovčje je po 26 kr.

Od Bludenz-a do Inomosta.

16. oktobra. Neka pevska derhal se je zvečer v drugi gostilnici producirala. Vabili so tudi mene tje, a ker do pevskih vlačugarjev nimam posebnega zaupanja, sem volil poiskati zgoodej postelj, ker o polnoči, tako je stalo — na poštnem listku, se odpelje pošta čez Arlberg v Inomost. Kolikor sem pozneje čul, nisem bil na zgubi, da nisem šel petja poslušat. Peli so, kar véjo, da ljudem dopada, dovtipne pesmi in kuplete zoper ultramontance, zato so v liberalnem Feldkirhnu dopadli, Bregenčanom so pa presedali. „Pošta ne čaka,“ ko me o poldvanajstih hišni hlapec pokliče, grem precej k oknu poslušat, je-li res že napregajo? Res sem slišal konjske kopite na mestnem tlaku, torej le na noge! Pred gostilnico stojita 2 voza, konduktar mi odloči kraj zraven sebe, ker glavni kupej si je najel notar Bludenski s svojo mlado soprogo. Iz Arlberga je vlekla merzla sapa in naznanjala sneg v bližnjavi. V Talasu, prvi pošti od Bludenza je ležal že na cesti.

(Dalje prihodnjič.)

A h i l.

Je mar že mož, kdor hlače nosi?
Ne! hlače ne store moža!
Beseda kter'ga kaj velja,
Se lahk' z imenom mož ponosi.

Sem zadnjič čital od Ahila,
Ki živel v krogu je deklet,
Neznan, povsod med babe štet
Imel ker babje je oblačila.

Osoda mu je odločila
Življenje kratko slavno smert,
Ali neslavni smertni pert
Pa dni življenja sila sila.

A Thetis zadnje je želela. —
Da nikdo kdaj ga ne pozna,
Mu babje oblačila da,
Zvijače mati te vesela.

Umel pa k' se boj je s Trojo,
Ko množica v Aulis vrè,
Orakel Gerkom to pové,
Da brez Ahila jo ne bojo.

Pa kje Ahila zdaj dobiti?
Kje biva ta junak, kdo vé?
Ta tu in drugi tam pové. —
Iskat ga gre Odisej zviti.

Prehodil je že terge, mesta,
Poprašal tu, poprašal tam;
Povsod pa prašal je zahman,
Ker sreča mu ni bila zvesta.

Po dvorih je kraljevih hodil,
Kot prodajalec raznega
Blaga, je dobro vsacega
Od nog do glave prav presodil.

Kot prodajalec v Sciros pride.
Med drugimi v prodajo meč
Ponuja, lok in ščit blišeč.
Glej! tukaj se z Ahilem snide.

Med tem ko so kraljeve hčere
Zbirale dragocenosti,
Ahil meč le veseli. —
Vzame ga, vesel izbere.

Potem si oblačila sname;
Vzame ščit, čelado, lok
In meč prepaše si okrog,
Oklep priveže si na rame. —

On padel je junak, pri Troji
Od Pariza zadet v petó.
Osoda je sklenila to,
Konča da slavno on v boji.

Gjuja Skundričeva.

Obraz iz južnobosenskega ustanka.

(Mérovčkov Prostoslav.)

(Dalje.)

IV.

Štiri dni po navedenem pride mladi Osman-beg Kulenovič na svoj beg-luk. Bival je do tedaj v Sarajevem, ter zdaj prišel radi žetve. Berž ko ne, privedli so tudi politični vzroki mladega bega v Cvetnič. Vsaj je bilo znano, da Osmanu posebno ne ugaja življenje na kmetih; odkar ga je bil namreč ranjki oča poslal v šole in po svetu, ni Cvetnič še videl mladega dediča.

Jovu Skundriču in sosedom njegovim se zaukaže, naj prično žetev. Beg se je Skundriču napovedal v gostje, in to iz vzroka, ker je Jovo spadal k premožnejšim zakupnikom ter poverhu slovel še kot najzvesteji podložnik veleposestnikov.

Obče je bilo znano, da je stari Hasan Kulenovič, oče sedanjemu gospodarju, vdeležil se bil veleizdaje. Izdan in preganjan iskal je pri Skundriču zavetje in pomoči. Stari beg je sedel s slamo zakrit v sodu, ko so ga iskali pri starem Skundriču, očetu tedaj pet let starega Jova; gospodar je terdil stikajočim zaptijem, da Hasan-bega že več mesecev niti videl ni, in da bi mu nikoli na misel ne prišlo, da varuje in skriva zločinca, ki je zapal Padišahovej pravici.

Vojaki odidejo, Hasan-beg je otet. Tedaj pa priseže pri bradi prorokovej, da hoče Skundriča spoštovati kot brata, ter prekolne vse potomce svoje, ki ne bi čislali te družine, ter v vsacem obziru ne podpirali je in varovali.

Od tedaj pak si je opomogla Skundričeva hiša. — Hasan-beg in stari Skundrič preselila sta se že davno v večnost. Skundrič je bil imel štiri sine, a ostal mu je Jovo sam, drugi so mu bili pomerli. — Jovo še ni nikoli videl mladega bega, kajti ko mu je še živel oče, bil je Osman na potovanji in je baje ulice pariške in dunajske znal tako dobro, kot stambulske.

Si je li mladi beg na Frankih priučil mnogo, tega se ve da ni znal nikdo. V Cvetniču so si vsled tega zeló želeli, videti ga, kakov bode. Nekateri so se tolašili, ter nadejali se najboljega, a drugi so zopet bali se ga, — le Jovo bil je miren; pa vsaj mu je bil mladi gospod dolžan, skazati se mu hvaležnega

Bilo je en dan pred žetvijo. Gjuja, mlada ženka Jovova, ima veliko posla; treba napeči kolačev, zaklati kuretine; pripraviti bravine, — vzlasti pa ogromno šerbeta in medice.

Še dekle slovela je Gjuja kot najlepša v bogatem selu Uncu; ne da bi pretiral, bila je v Cvetniču najgorša žena. Podolgasti, nekoliko zarujaveli obraz jej je čudovito pravilen; izpod černih gostih obervi sijete jej ravno tako črni očesi; za polnimi ustmi, rudečimi kot črešnje, vidite se jej versti lepo belih zob, a krasno glavo diči jej nenaravno obilno vlasje, černo kot vran. Razun

tega ima Gjuja junonično postavo in zlatovezni pas jej nežno dviga prekrasni, polni persi, in priprosti zemun (brezrokavni jopič) podaja se jej bolje, nego kaki svetovnej dami baržunasto ali svileno krilo. Gjuja je istinito lepa, a poverhu tudi krepostna; že dve leti je zaročena Jovu, ter mu obeta zdaj, da bode kmalo oče.

Bilo je 10. septembra; v Skundričevej hiši je vse pripravljeno v begov sprejem.

Po dolgem nesterpnem čakanji prijaše beg. Pred njim hodi čakadar (predhodnik), ki ima nalog, vse neprilичno spravljati s poti. Beg nosi krasno orientalsko opravo, ter jezdi prelepega konja, velik rujavkast hert z velicimi skoki obskakuje svojega gospodarja, zadej hodi dvoje slug, ki nosita orožje in lule.

Beg ima 25 do 28 let. Glavo krije mu rudečesvilen srebrovezan turban; polna brada, ki je jedva dobro izrastla, podaja se kaj dobro lepemu licu; dragocen palampor (cvetkotkani šal) obdaje mu krasni stas.

Ponižno gre Jovo svojemu gospodarju nasproti; po orientalskem običaji prikloni se mu trikrat, vselej z roko dotakniviši se čela, ter pravi:

„Salem aleikum (mir s tabo) prevzvišeni gospod in velitelj! Oči so mi zatemnele vsled tvojega bleska, duša se mi raduje, da ti borno mojo kočo počestiš s svojim pohodom. Babul (slavec) je že dvakrat žgoleval drobno svojo pesmico, odkar je Azrael (smertni angelj) slavnemu tvojemu očetu zatislil oči. Bil nam je oče, prijatelj, — in mi, otroci njegovi nazdravljamo v tebi, mogočni naš gospod, duha nepozabljivega Hasana!“

Govorivši približa se mlademu begu, da mu derži stremen. A Kulenovič, ki je že med ponižnim nagovorom zgerbančil si čelo, divje zamahne z roko, ter pravi gorjupo: „Obėdujem si poterpežljivost, ki me berzda, da čujem prilizjenim tvojim besedam. Vi vsi ste zarod dvojezičnih kač, katere smo vzredili na vlastno škodo; — ti nisi nič boljši od družih. A jaz vam kažem, jaz vam berzdam vašo preširnost. Hajdi na delo, ti pes . . . ! Gorje ti, da ne končaš žetve o določenem času, ali da bi me varati hotel! Zaslepljenega mojega očeta si varaš dovolj, a mene ne boš!“

Jovo ni vaju slušati tacega govora; da-si se mu serce kerči v persih, hoče vendar-le dobrikaje se nadaljevati svoj govor.

„Gospodine, počernili so nas pri tebi; sovražniki naši . . .“

„Molči, ti prase keršansko! Kako si upaš govoriti o sovražnikih? Le svoboden mož jih zamore imeti, a ti s svojci imaš le gospode. Odlazi; ne trapi me več s strupenim svojim govoričenjem; žena tvoja naj pride le-sem, da sprejme ukaze mojih slug.“

S povešeno glavo, tihim serdom v serci odide Jovo Skundrič, da svojei Gjuji naznani gospodov ukaz, potem pa gre na polje, kjer ga že nesterpno čakajo težaki.

Kulenovič pa razjaše konja, ter pod košato lipo veli razprostreti šarenice; lenivo sede tija, ter si zaukaže zapaliti čibuk.

„Kje je ta vlačuga kerščanska? Koliko časa naj je še pričakujem?“ zagromi slugam.

Berzo izgine eden v Jovovo hišo, da Gjujo dregne nekatere krati pod rebra, kar naj bi jej povedalo, da jo hoče gospodar.

Z upognjeno glavo, roke prekrižane na persih, izstopi Gjuja, a niti očesa ne zaberne na bega; z zamolklim glasom pravi: „Gospodine! dekla tvoja pričakuje ti ukazov!“

Da-si je Gjuja globoko povescila glavo, ipak le vidi beg na prvi pogled, da je mlada ženka istinito lepa; oči se mu zažare zbog živalske pohotnosti; s prijaznim glasom nagovori tresočo: „Kako ti je ime?“

„Gjuja, visoki gospodine.“

„Od kodi si?“

„Na Uncu mi stoji rodna hiša, oče mi je stari Peko Radjenovič.“

„Takoj sem si bil mislil, da tačega sadu ne izplodi Cvetnič,“ pravi Kulenovič sam seboj, a potem glasno dostavi: „Koliko časa se že vlačiš s tem lupežnim Jovom in koliko imaš otrok?“ *

„Gospodine, že dve leti sem Jovu postavno zaročena, a otrok nimam.“

„Dobro,“ pravi beg; očitvidno ga je zadovoljil ta odgovor, — „leško bodeš še srečna; ta stergana koča je preborna lepej ženski, a za psa Jova zdiš se mi predobra, — kaj ti sram rudeči lici, nespametna žival ti! Raje hvali Alaha, da te je nadaril s tako postavo. Zdaj odlazi in prinesi šerbeta!“

Gjuja, tresoča se po vsem životu, odide; Kulenovič pak migne čokadaru, ter mu nekaj pove turški. —

Pridno pije beg šerbet in rakijo; o poludne je že precej pijan, le po malem pokuša pilav, koštrunovo pečenino in sadje; hvali pa vendar vsako posamezno jed izborno, ter meni, da je vsaka napravljena izverstno.

Mnogo truda stane Gjuji, da se brani rastočemu nadležnemu negovanju begovemu. Strogega velitelja ostro zaverniti, — to ne gre, kajti stavi potem v nevarnost sebe in možev blagor, če ne še kaj hujega. Druzega ne more sirota, nego molčati; hliniti se mora, da se sme beg tješiti, da se mu spolni želja.

Jovo se ta čas pri hudej vročini poti pri delu. Po končanej žetvi spravi pridelke domu, kjer jih prebirajo in ločijo. Beg zaukazuje sam, katere kope, katere vreče se odstranijo za-nj.

Takoj o mraku mora Jovo gospodarjev delež odvesti v begluk; po noči stoprav sme spraviti svoj zelo zmanjšani pridelek pod streho. Gjuja mu pové, kaj se jej je pripetilo, a Jovo jo prosi, naj poterpi in molči, ter nikomur ne omenja ničesar, in da naj nikakor, z noženo besedico ne žali gospodarja; kajti upa, da so to samo muhe, ki bodo kmalu minule Kulenoviča.

Preido štiri dnevi setve. Točno vsak dan zjutraj prijaha beg k Jovu; vsak dan je gost zakupniku; vsak dan raste mu nesramnost proti mladi ženki Jovovej.

* Begi se poslužujejo pri enacih vprašajih tacih izrazov, da jih vsled nravi ne zamoremo pisati izvirnih.

Zvečer četrtega dne konča se glavna žetev; nekaj nepomenljivih pridelkov le, kot: korun, zelje, sadje, itd. ostane še zunaj. Kulenovič razsodi na oči, koliko se mu bode dalo vsacega.

Jovo se zadovolji in meni, da je vse storjeno. Toda vara se; glavna stvar pride še le zdaj.

Predno namreč Kulenovič odjezdi, migne Jovu, rekoč: „Jovo, jaz sem zadovoljen s tebo in žetvijo tvojo.“

„Gospodine,“ zaverne Jovo, „besede tvoje so med duši tvojega vernega hlapca.“

„Tvoja žena mi dopada, Jovo, kar naravnost ti povem. Opazoval sem jo, ter videl, da je verla gospodinja, dobra kuharica, a ne svinja kot vse druge vaše babe.“

Ta hvala Jovu nikakor ni po vseči; kot ga ne bi umel, meni: „Tebi se je vredno zdelo, o gospodine, pogledati mojo ženko; niso te varale oči. Gjuja je izverstna gospodinja, in gospodarstvo moje šlo bi kmalu rakom žvižgat, da je ne bi imel. Laže bi pogrešal desetero volov, nego delavno svojo ženko.“

Dobro umeje beg, kaj mu Bošnjak hoče reči s tem, a tudi odgovor ima pripravljen za to, da hoče Jova vjeti v lastne besede, zavernivši mu: „Ne deset, dvajset volov doboš, a Gjujo mi pošlješ v begluk, kjer mi bode gospodinja.“

Kaj tacega ni pričakoval Jovo; da bode to zahteval beg, o tem se mu niti sanjalo ni.

„Gospodine,“ pravi, „ti se le šališ s svojim hlapcem; gotovo te ni resna volja, navadno deklo vzeti k sebi, — Gjuja nikakor ne bi pristovala tvojemu begluku.“

„Nikacih izgovorov, Jovo! S tacim, kot si ti, ni mi bila navada se šaliti. Tedaj na kratko, — mi li pošlješ svojo ženo, ali ne?“

„Gospodine, vzemi mi vse, vso žetev, hišo, vse imenje, a puščaj mi ženo. Nemogoče mi je, v tem vgajati tvojim željam; vera mi prepoveduje, prodajati soprogo, in tebi, gospodine, je vlastna vera gotovo toliko vzvišena, da bodeš spoštoval tudi mojo.“

A Kulenoviču je pri kraji poterpežljivost. Pene se zbog jeze, požene konja proti Jovu, ter ga z jezdno paličico strahovito vdrihne preko obraza.

„Ti pes ti, neverni! Ti si derzneš mojo vero primerjati z ono svojega. . . . Ti si upaš meni ponujati to, kar je že tako moje! . . . Čuj zadnjo besedo, ti . . .! Osem dni bodi ti v premislek. Če mi Gjuje v osmih dneh ni prostovoljno v begluk, bil si, boga mi, vzdajnič v tej baraki, na mojih tleh! Jaz ti kažem, kdo je Osman-beg, ti pes prokleti!“

Rekši zaberne konja, ter oddirja.

Jovo pak s počasnim korakom gre v hišo, kervavo srago otira si z obličja.
(Konec prihodnjič.)

Kako se moremo v svojem maternem jeziku najbolje izuriti.

(Spisal Domoljub.)

Jezik je gotovo najlepši dar, kterega je vsegamogočni stvarnik le svojej najpopolnešej stvari, namreč človeku, dal. Zategadelj mora tudi človek skrbeti, da se v svojem maternem jeziku kolikor mogoče izuri. Žalibog pa mnogo taciñ najdemo, največ pa v našej premilej slovenski domovini, ki svoj materski jezik čisto zanemarjajo, in ga celó zasramujejo. Ozrimo se na naš ljubi domači jezik.

Kakor sem že omenil, je zeló koristno, da se v svojem maternem jeziku izobražimo, in sicer najprvo, potem še le v drugih jezicih. Kdor se pa hoče s svojim maternim jezikom popolnoma seznaniti, se v njem izobražiti in ga pravilno govoriti, mora:

1. med svojim narodom živeti;
2. iz naroda misliti, govoriti, pisati in frazeologijo (nabiranje rekov) med narodom iskati;
3. dobre slovenske pisatelje brati, kteri pišejo v narodnem duhu;
4. slovanska narečja študirati.

Perva točka pravi, da vsak prizadevajoč si, v svojem maternem jeziku se izobražiti, mora med narodom živeti. On naj živi na deželi, nikakor pa ne v mestu, ker jezik na deželi je čistejši od mestnega jezika. V mestih stanujejo ljudje vsake narodnosti, njih jezici vplivajo na slovenski jezik. Mnogo nemških, slovenskih ponemčenih in tudi nemških poslovenjenih besed nahaja se v mestnem jeziku. Za vsak jezik je pa gotovo najbolj potreba, da je čist in kolikor mogoče prost tujih besed. Kdor se hoče prav dobro maternega jezika naučiti, naj ga tako govori, kakor ga priprosto ljudstvo. Kar se jezika tiče, govore najlepši in najčistejši jezik na gorah, ker na-nj še ni vpljivala nemščina. Zatega del je za vsacega dobro, da gre na gore; tam naj posluša, kako priprosto ljudstvo govori in naj si zapomni izraze. Pisatelj na deželi živeč, piše gotovo boljše, kakor pisatelj v mestu. Pervi ima dobre, primerne in jedernate izraze, drugi ne. Pisati moraš tako, kakor priprosto ljudstvo govori, t. j. tvoja pisava mora biti čista, prosta in lepa, ne prisiljena; ona mora imeti lepe izraze. Slovenska frazeologija (nabiranje rekov) dobi se le med narodom, posebno na gorah, kjer tudi najlepše narodne pesmi, pripovedke in pregovore najdeš. Tim oddaljnější je kraj od mesta, tim lepši jezik govori se tam.

Če kaj iz tujih jezikov na slovensko prestavljaš, ne prestavljaj po besedi, ampak po pomeni.

Mestni jezik je suhoparen in dolgočasen, jezik na deželi in na gorah je jedernat in kratkočasen.

Treba je tudi brati pisatelje, ki pišejo v narodnem duhu. Imamo, hvala Bogu, mnogo, mnogo pisateljev, kteri pa ne pišejo enako. Tudi tu vidimo, da le med narodom živeči, v narodnem duhu in v lepem jeziku pisajoči in dobre

med narodom znane izraze rabeči pisatelji dobro pišejo. Kar se iz naroda ne naučiš, to se naučiš iz dobro lepo pisanih knjig, katerih imamo dovolj.

Če se hočeš popolnoma v maternem jeziku izuriti, študiraj slovanska narečja. Najprvo študiraj Hervaško in Češko, kjer se mnogo staro-slovenskih besed nahaja. To se naučivši poprimi še staro-slovenščine, ktera je tako rekoč ključ novo-slovenščini.

V kratkem sem omenil, kako se lahko v maternem jeziku izobražimo in kako lahko veliko za povzdigo naše, do zdaj še male literature storimo. Posebno pa ti mladina, v prostih urah dobre knjige prebiraj in študiraj slovanska narečja, da boš enkrat obogatila domačo literaturo z novimi in imenitnimi deli. Na te stavi naša prekrasna domovina svoj zadnji up. Ti moraš skerbeti, da boš enkrat ponos in čast slovenskega naroda. Tedaj mladina na noge!

Drobnosti.

* *Iz ust starega kmeta slišim to povest.* „Vse, kar človek stori, sam sebi stori.“ Svoje dni je bil samotarec, ki je hodil v grad ubogaime prosit. Grofinji prihaja že nadležen. Da bi ga odpravila, mu podeli 2 ostrupena kruha. Samotarec ju vzame in hrani. Primeri se pa, da se tisti čas oba sina grofinje na lovu zgubita in vsa lačna in trudna k samotarčevi bajti prideta. Prosita za kruha. Samotarec jima da oba kruha, ktera je dobil v gradu. Ko jih snesta, kmalu umerjeta. Ko grofinja to zvé, priteče vsa žalostna in se izpové, kaj je storila. Samotarec pa reče: „Vse, kar človek stori, sam sebi stori.“

* *Običaj po vpeljanji.* Kedar se verne žena porodnica po vpeljanji iz cerkve domú, nese babica otroka. Hišna vrata najdejo zaperte. Babica poterkna na vrata; stara mati se znotraj oglasi: Kdo je? Kaj hočete? Ne pustimo vas noter, če ne obljubite, da bo otrok rad ubogal in molil. Babica odgovori: „Bo že priden in rad molil.“ Potem reče stara mati: „Idite noter in srečno“ — odpahne in odpre vrata.

* *Kaj je pijanec?* Pijanstvo je gerd greh. Sveti apostelj Pavel pravi, da pijanci ne pridejo v nebesa. Sv. Leon papež piše: „Vsakdanja skušnja uči, da nezmerno pitje dušno življenje duší, in da si človek z nezmerno jedjo občutke svojega serca morí.“ Kaj je še pijanec? Skoraj me je sram te-le besede zapisati: „Kdor pijančuje, je vse, samo človek ne.“ Časnik, ki mu „Népbarát“ (t. j. ljudski prijatelj) pravijo, je leta 1864 v svoji sedmi številki prinesel: „Veliki mraz letošnji (1864) je bil pijancem nevaren, ker je letos veliko več pijancev zmrznilo, kakor v preteklih letih. Zdi se skoraj, da ne marajo noge pijanega človeka nositi, kakor da bi mu hotle reči: „Take svinje nočemo domú nesti.“ Ne zamerite tem besedam! niso besede kakega mračnjaškega človeka, ampak veselodušnega posvetnjaka!

* *Zmernost.* Kakor zamore človek zraven sklede zelja biti požrešen, tako zamore zmeren biti zraven sklede polne pečenih jerebic. Kdor je zadovoljen z vsakoršno jedjo, in si nič ne zbira, ravna pametno in krepostno, in kaže pravo

zmernost. Pri bogato obloženi mizi sedeti, in nič si zbirati, in ne marati za boljše jedi, je težje, kakor vsakdanje jedi s posebno pohotnostjo jesti.

Kratkočasnice.

(Nabral Leop. Gorénjec — Podgoričan.)

Neki mož je na tergu kupil nekaj, kar ni bilo po godu njegovej jezičnej ženi, zató mu je le-ta oponesla: „Idi, za Bóga, ti vsak pot izbereš kaj, kar je najslabejše!“ — „Prav imaš,“ — pritegne jej mož, „a s teboj sem začel.“

* * *

Neka gospa, katerej je mož ležal na smertnej postelji, javdala je in plakala tako, da je neka njena prijateljica hotela odpeljati jo v drugo izbo. „Pustite me tukaj,“ — rekla jej je, „soprog je lažè, kedar vidi svojega moža, da umira.“

* * *

V Parizu so bili zalotili nekega tatú na domu. Imel je izbe lepo oskerbljene in polno raznih dragocenosti. Policijski pooblaščenec se je čudil. „Za Boga,“ — povprašal je tata, „kako ste mogli nakrasti toliko novcev in nakupiti vse to?“ — „Gospod, znajte,“ — odgovoril mu je tat nekako ponosno, „jaz ne kupim nikedar ničesar!“ —

* * *

„Povedi mi, kaj je abotno?“ — povpraša nekdo nekega znanega šegavca, šaljivec pa po nekolikih trenutkih odgovori: „Abotno je, če kdo ugaja prilizovavcem in lenuhom, a še abotnejše je, če kdo veruje takim ljudem; abotno je, če se kdo moti s kako staro babo, a še abotnejše je, če se pozakoni z njo; abotno je, če kdo ne veruje nikomur, a še abotnejše je, če vsakemu veruje kdo; abotno je, če kdo hoče čitati vsako novo knjigo, a še abotnejše je, če kdo kupi vsako novo knjigo; abota je ženska ničemurnost, še večja abota je pa, če je moški ničemuren; če moški zmerom le politikuje, to je velika abota, še večja abota pa je, če ženske politikujejo.“

* * *

O ženitovanji neke stare device je njene matere prijateljica bila prišla pod streho — in močno se je čudila, ko je zagledala svate in njih veselje. Nevestina mati jej takoj pride naproti in radostno opomni: „Ljuba prijateljica, denes moja Katrica slavi poroko!“ — „Hvala Bogu,“ — pové prijateljica, „saj je že čas!“

* * *

V nekem mestu je bil vstal ogenj; ljudje so jeli kričati: „Gorí, gorí!“ dva verna tovariša stopita iz gostilnice, začujeta krič in jameta ozirati se. Mlajši, ko zagleda, kje gorí, starejšemu opomni: „Za Boga, tovariš, zakaj ne bežiš domú?! — gledi, iz tvoje izbe prodira plamen!“ — „Nikar ne blazni,“ oponese mu tovariš, „to ni mogoče, saj imam v žepu svoje sobe ključ!“

* * *

Nekov Turek je stopil s pota k potoku in položil se na tla, da bi se bil napil vode, a zgrabi ga hajduk. Turek jame klicati svojega tovariša, ki

je ostal na poti, rekel mu je: „Hodi le-sem, zalotil sem nekega hajduka!“ — Tovariš mu odgovori: „Ker si ga prijel, le pripelji ga semkaj sam!“ — Turek opomni: „Ali neče iti.“ — Tovariš reče: „Ker neče iti, izpusti ga!“ — Turek pové: „Jaz bi izpustil njega, ali on neče mene izpustiti!“

* * *

Nekov Žid se je bil skregal z nekim bogatinom. Šla sta se tožit, ali da-si je bila pravica na Židovej strani, vendar je zgubil pravdo. Ko je šel iz sodnije, zagledal je na pomolih neko neznano podobo, ter vprašal: „Koga kaže le-ta podoba?“ — „Boginjo pravice, Temido.“ — „Ali boginjo pravice?“ — začudi se jezno Žid, „zdaj pa znam, zakaj sem zgubil pravdo! Jasno je to, kakor beli dan, da v sodnji ne more biti pravice, ker jo imajo tukaj — zunaj.“

Duhovske spremembe v Kerški škofiji.

Č. g. Jergič Len. je dobil faro Št. Paternian. Čast. g. Herbert Ign., župnik v Silbereg-u podal se je v pokoj. Č. g. Strojnik Jož. gre za provizorja v Št. Rupert pri Celovcu. — Umerl je 10. t. m. č. g. Kazda Aloj., župnik v Št. Rupertu pri Celovcu. R. I. P.!

Vabilo na naročbo „Besednika“.

Če. gg. naročnike, ki so plačali naročnino samo za prvo polletje, opomnimo, da blagovolé naročnino ponoviti. Prihodnjo številko pošljemo samo tistim, ki so naročnino poslali. Novi naročniki zamorejo dobiti vse letošnje številke.

Vabilo na naročbo

znanstvenega časopisa „Maticе slovenske“ in prošnja za dotično gradivo.

Odbor Maticе slovenske namerava v smislu poslednjega občnega zbora 2. dne maja izdajati znanstveni časopis, kateremu naj je imé: „Časopis Maticе slovenske.“ — Ta časopis bode obsegal vse, kar v znanstvo spada, s posebnim ozirom na slovenski svet: zemljepisje, zgodopisje, prirodopisje, starinstvo, razprave o kulturni zgodovini Slovencev, državoslavne, socialne in gospodarstvene razmere; nabiro ostankov narodnega pesništva, razprave o novih iznajdbah, umetnijah in vedah, naznanila in presojevanja novih slovstvenih stvari, poročila o delovanji Maticnem itd. Clanki, segajoči v politiko, so po pravilih Maticnih izključeni iz časnika. — „Časopisa Maticе slovenske“ ima izhajati vsak četert leta en zvezek po 3 do 4 pôle; zvezek bode stal 50 kr. — Oglaševanje na naročbo, s katero se ob enem pošlje 50 krajc. naročnine za prvi zvezek, sprejema tajništvo Maticе slovenske v Ljubljani do 20. junija t. l. Ta oglas veljá tudi za poroštvo celoletnega plačila. — Pervi list pride na svitlo, kakor hitro se a) oglasi toliko naročnikov, da so stroški izdajanja pokriti, in b) da odbor prejme časopisu primernih rokopisov toliko, da more prvi snopič na svitlo priti. — Zato odbor, ki prevzame vredništvo prvega zvezka, ob enem vljudno vabi slovenske pisatelje, naj mu pošljejo berž ko mogoče za prvi list gori navedenemu programu primernih, se vé da ne preobširnih sestavkov, vsaj tudi pri časnikih veljá prislovica: „*variatio delectat*“. — Odbor hoče tako vstreči željam nekterih Maticnih gospodov udov. Z ozirom na obilo število časnikov slovenskih, ki deloma več ali manj obdeljujejo novemu našemu časniku enako polje, nalagajo mu pa Maticna pravila dolžnost, da previdno postopa o novem početji in zato izdajanje prvega snopiča zmatra za poskušnjo ali se bode oglasilo toliko naročnikov, da ne bi Maticna prevelicah stroškov imela, in ali se bode novemu časniku našlo tudi zadosti čislanih pisateljskih moči.

Za odbor Maticе Slovenske v Ljubljani 20. maja meseca 1877.

Dr. Jan. Bleiweis, pervosednik.